

Als het mogelijke en het onmogelijke elkaar rakelings nabij komen

Witte Donderdag 6 april 2023:

“de mogelijke weg van zusterlijke en broederlijke solidariteit”

- **Luisterlied: “Opzij, opzij, opzij” (Herman Van Veen)**

Opzij, opzij, opzij,
maak plaats, maak plaats, maak plaats,
we hebben ongelofelijke haast.
Opzij, opzij, opzij,
want wij zijn haast te laat,
we hebben maar een paar minuten tijd.

We moeten rennen, springen, vliegen, duiken, vallen, opstaan en weer
doorgaan
we kunnen nu niet langer blijven staan

Een andere keer misschien,
dan blijven we wel slapen
en kunnen dan misschien, als het echt moet,
wat over koetjes, voetbal en de lotto praten,
nou dag, tot ziens, adieu, het ga je goed

We moeten rennen, springen .... niet langer blijven staan

Opzij, opzij, opzij...
We moeten rennen ...
Een andere keer misschien!!!

- **Welkom en inleiding**

Om even te ontsnappen aan de “ratrace” waar mensen elkaar
voorbijlopen, zichzelf voorbijlopen ... om ons even deel te voelen van iets
groters, iets dat ons overstijgt ... om ons even te verheffen boven onszelf
en onze eigen beperkingen ... om even te dromen van en te hopen op
een “andere” wereld, een wereld waar mensen elkaar niet vertrappen,

waar mensen oog en oor hebben voor elkaar, waar mensen om elkaar geven en solidair zijn met elkaar ... om dit alles zijn momenten en plaatsen als deze brood-nodig, momenten en plaatsen waar het “mogelijke” en het “onmogelijke” elkaar rakelings nabij komen.

Welkom in deze viering van Witte Donderdag ...

De vastentijd, periode van bezinning en inkeer, is voorbij, de Paasdriedaagse staat voor de deur.

Tijdens deze viering buigen we ons over “de mogelijke weg van zusterlijke en broederlijke solidariteit”

Plaatsen wij ons aan het begin van dit samenzijn onder de hoede van de ENE, onze God, die wij aanspreken als Vader/ Moeder, Zoon/ Broeder, Geest van eenheid, liefde en solidariteit bij uitstek

- **Lied p. 58: “Lied tegen de derde wereldoorlog”**
- **Lezing 1: Joh. 13, 1-17: Verhaal van de voetwassing**

- **Lied p 47: “Spelenderwijs de hemel op aarde” (strofes 1 + 2)**
- **Lezing 2: Joh 13, 34-35 en 1 Joh 4, 7-12**

Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.

Geliefden, laten we solidair zijn met elkaar,
omdat de solidariteit uit God is,
en ieder die solidair is, is uit God geboren en kent God;
wie niet solidair is, heeft God niet leren kennen
omdat God solidariteit is.

Hierin is de solidariteit van God onder ons verschenen
dat God zijn zoon, de eniggeborene

tot de wereld heeft gezonden
opdat wij door hem zullen leven.
Hierin bestaat de solidariteit,
niet dat wij met God solidair geworden zijn,
maar dat Hij onvoorwaardelijk met ons solidair is geworden
en Zijn zoon gezonden heeft
als zoenoffer voor onze zonden.
Geliefden, als God zo solidair met ons is geworden
moeten wij ook solidair worden met elkander.
Niemand heeft ooit God aanschouwd:
als wij met elkander solidair zijn,
blijft God in ons
en is Zijn solidariteit bij en in ons volmaakt geworden

- **Lied p. 47: “Spelenderwijs de hemel op aarde” (strofes 3 + 4)**
- **Overdenking**

Jezus en zijn volgelingen zijn voor het laatst samen. Tijdens dit samenzijn wordt a.h.w. de balans opgemaakt van wat hij als “erfenis” wil doorgeven, van wat écht belangrijk is.

In de lezingen van daarnet komen twee kernbegrippen aan bod:
“dienstbaarheid” en “liefde/ solidariteit(liefde in de praktijk)”.

Het land waarin Jezus geboren wordt, opgroeit, volwassen wordt is bezet gebied, een wingewest van het machtige Romeinse Rijk. De Romeinse keizer heeft een welhaast goddelijke status en laat zich ook vaak als een god vereren. Machthebbers voelen zich ver verheven boven het gewone volk dat compleet rechteloos is, speelbal van machtsmisbruik en willekeur. Dat is een normaal gegeven in die tijd. Het is de natuurlijke gang van zaken: het is altijd zo geweest, het zal altijd zo blijven. Er is geen alternatief mogelijk.

Jezus’ visie op macht en machthebbers gaat daar lijnrecht tegen in. Machthebbers dienen geen “bevelende” maar wel een “dienende” functie te hebben. Wie macht/ gezag/ invloed heeft mag die niet misbruiken, mag niet het eigen ego dienen maar moet zo leven/ handelen dat het ten goede komt van anderen, van de gemeenschap. “Wie de grootste onder jullie wil zijn moet zich dienaar maken van de anderen en wie regeert moet zich gedragen als diegene die dient ... ter

navolging van mij die onder jullie is al hij die dient”
Van revolutionaire taal gesproken!

Frei Betto (Braziliaans schrijver, politiek activist, filosoof, bevrijdingstheoloog) vraagt zich in zijn boek “Democratie en Macht” af wie door machthebbers dient gediend te worden in deze ongelijke en onrechtvaardige wereld. En dat zijn de armen, de kwetsbaren, de uitgesloten.

Dàt, zegt hij, betekent het “dienen” van machthebbers: ervoor zorgen dat de verdrukten “bevrijd” worden, ervoor zorgen dat ook zij “macht” krijgen, zeggenschap over het eigen bestaan.

De kwestie van de macht is de kern van de democratie. De macht van de staat dient in balans te worden gehouden door de macht van het georganiseerde volk. In een ware democratie wordt niemand uitgesloten van essentiële behoeften zoals voeding, huisvesting, werk, onderwijs, gezondheidszorg, cultuur ...

De maatschappij waarin Jezus leeft is er een waarin de rijkdom en de macht van een kleine elite het resultaat is van de armoede en de onderdrukking van velen.

Resoluut wijst Jezus een andere weg aan ... kiest hij de kant van de rechteloze massa:

“Ik ben gekomen opdat allen leven zouden hebben en wel in overvloed”
Want dit is hét criterium om te toetsen of een maatschappij al dan niet rechtvaardig is: het recht van allen op “leven ten volle”

Hoever staan we daarmee?

Tja, er zijn niet echt veel redenen om ons op de borst te kloppen.

Het Varieties of Democracy Institute van de Universiteit van Göteborg (Zweden) is een onderzoeksinstituting dat de mondiale ontwikkelingen i.v.m. autocratisering en democratisering bestudeert en opvolgt. Jaarlijks brengen ze daarover een “democratierapport” uit.

Volgens hun laatste rapport leven wereldwijd 5,7 miljard mensen onder een autoritair bewind. Voor het eerst in 20 jaar zijn er méér autocratieën dan democratieën. 2,2 miljard leven in een “gesloten autocratie”: landen waar slechts één politieke partij is en waar vrijheid van meningsuiting totaal ontbreekt. Amper 13% van de wereldbevolking leeft in een democratie als de onze. En we weten maar al te goed dat ook hier wantoestanden bestaan en dat waakzaamheid is geboden!

Die ondemocratische staten vinden we niet enkel in Centraal- Azië of in

Latijns- Amerika maar ook veel dichterbij huis ... in Oost- Europa bijvoorbeeld. Denken we aan Hongarije en Servië, waar wel verkiezingen worden georganiseerd maar waar onvoldoende garanties zijn dat deze eerlijk verlopen.

Zelfs in Griekenland, bakermat van de democratie, gaat het de verkeerde kant op. Door de aantasting van de persvrijheid wordt de overheid hoe langer hoe minder verantwoordelijk gesteld voor bepaalde politieke beslissingen.

Desinformatie, polarisatie, beperken van de persvrijheid, het onderdrukken van maatschappelijke organisaties ... dat zijn belangrijke indicaties dat het fout loopt.

Toch is het niet allemaal kommer en kwel!

Er zijn voorbeelden van landen waar een autocratie weer geëvolueerd is naar een democratie: Bolivia, Moldavië, Ecuador, de Maldiven, Noord-Macedonië, Slovenië en Zambia worden in het rapport vermeld.

Prodemocratische protesten en sterke, onafhankelijke rechtbanken spelen een sleutelrol in dat proces.

De oorlog in Oekraïne, hoe tragisch ook, heeft de idee dat men probleemloos kan samenwerken met autocraten aangetast. Deze oorlog heeft het inzicht in het belang van de democratie verscherpt.

Maar- zo benadrukken de onderzoekers- we zullen moeten blijven vechten voor onze verworven vrijheden. Werken aan strategieën tegen desinformatie en polarisatie is een blijvend en belangrijk aandachtspunt voor overheden, voor allerhande sociale organisaties, voor ieder van ons. Lees, informeer u, slik niet zomaar wat u wordt voorgeschoteld, stap niet in het wij/ zij- discours, trap niet in de val van "makkelijke oplossingen" voor ingewikkelde problemen, in de val van "er is geen alternatief"

Rechten en vrijheden worden nooit "gegeven", ze worden bevochten vanuit de basis, vanuit gewone mensen die hun deel van de koek opeisen, die een menswaardig leven willen. Solidariteit met elkaar is de enige manier om vooruitgang te boeken, om machthebbers te dwingen rekening te houden met die basis.

Verzet, dichtbij of veraf, tegen wat als onrecht wordt ervaren is belangrijk
- de werknemers van Delhaize die er zich niet zomaar bij neerleggen dat hun sociale verworvenheden worden bedreigd
- het protest tegen wat een Nederlandse rechter laatst nog de

“onmenselijke” behandeling van vluchtelingen in ons land noemde

- de actievoerders in Frankrijk die het niet pikken dat Macron via een achterpoortje de pensioenleeftijd wil verhogen
- de vrouwen in Iran die- ondanks hevig politiegeweld- toch op straat blijven komen
- de meisjes onder het Talibanregime, vergiftigd omdat zij het lef hebben naar school te willen gaan
- de betogers in Georgië die de anti-persvrijheidswetten herroepen willen zien
- het protest tegen de pushback van asielzoekers dat alsmaar groter wordt
- de boeren in Latijns- Amerika die multinationals die hun gronden vergiftigen en hun watervoorraden saboteren blijven aanklagen
- de betogingen tegen de juridische hervormingen van de ultrarechtse Israëliëse regering, na het ontslag van de kritische minister van Defensie
- jonge dissidenten in Rusland die 's nachts tekeningen en slogans ophangen waarin ze de misleidende informatie van Rusland i.v.m. de oorlog in Oekraïne aan de kaak stellen. Een van hen, Ljonja, werd al meermaals opgepakt en mishandeld door de politie, werd al gedwongen opgenomen in een psychiatrische inrichting, loopt voortdurend het risico te worden gearresteerd ... Toch zwijgt hij niet! In zijn woorden: “Morgen komt alles goed. Morgen is het warm en licht. Morgen zijn we vrij. De vraag is alleen wanneer “morgen” is” ...

Hoop, tegen de realiteit in... Omwille van die hoop blijft belangrijk om je stem te laten horen ... om te weigeren als schapen naar de slachtbank te worden gevoerd. De uitdrukking : “Spreken is zilver, zwijgen is goud” is hier zeker niet van toepassing!

In de lezingen van vandaag hoorden we een verhaal van “genoeg voor iedereen”, een verhaal over “het welzijn van de gemeenschap”, een verhaal tegen de wet van de sterkste, tegen “eten of gegeten worden” In dat verhaal blijven geloven, daarvoor blijven ijveren is niet dwaas, is niet naïef ... omdat de geschiedenis van de mensheid, onze geschiedenis, niet alleen een geschiedenis is van gruwel, wreedheid, machtsmisbruik

maar ook en evenzeer een geschiedenis van mededogen, van opoffering,
van moed, van solidariteit, van liefde ...

Laten we blijven geloven in en blijven kiezen voor die laatste weg, de weg
die Jezus van Nazareth ons heeft voorgeleefd

- **Lied p. 1: "Lied van de levensweg"**

- **Geloofsbelijdenis om samen te bidden**

Ik zal niet geloven in het recht van de sterkste,
in de taal van de wapens,
in de macht van de machtigen der aarde
Maar ik wil geloven in het recht van de mens,
in de open hand,
in de kracht van geweldloosheid

Ik zal niet geloven in ras en rijkdom,
in voorrechten, in de gevestigde orde
Maar ik wil geloven dat alle mensen mensen zijn, gelijkwaardig,
dat de orde van de macht en het onrecht wanorde is

Ik zal niet geloven dat ik niets te maken heb
met wat er ver van hier gebeurt
Maar ik wil geloven dat de hele wereld mijn huis is,
en het veld dat ik bezaai telt,
dat allen oogsten van wat allen gezaaid hebben

Ik zal niet geloven dat ik verdrukking dààr kan bestrijden
als ik onrecht hier laat bestaan
Maar ik wil geloven dat recht één is, hier én daar,
dat ik niet echt rij ben zolang nog één mens slaaf is

Ik zal niet geloven dat oorlog en honger onvermijdelijk zijn
en vrede onbereikbaar
Maar ik wil geloven in de kleine daad,
in de schijnbaar machteloze liefde,
in vrede op aarde

Ik zal niet geloven dat alle moeite vergeefs is

Ik zal niet geloven dat de droom van de mensheid een droom zal blijven,

Ik durf te geloven in de kracht van solidariteit, in de kracht van liefde

Ik durf te geloven dat deze solidariteit en deze liefde een verschil kunnen maken

- **“aan het breken van het brood zal men hen herkennen”**
Zoals de Emmaüsgangers in het schilderij van Caravaggio Christus herkennen in dit gebaar van “delen”, dit gebaar van solidariteit

**Mogen wij brood zijn voor elkaar,
mogen wij brood delen met al wie te kort heeft**

Tafelgebed 15/ delen van Brood en Beker

- **Onze Vader**
- **Slotgebed**

ENE, maak mij dienstbaar zonder opdringerigheid
dat ik anderen helpen mag
zonder hen te vernederen
Maak mij toegewijd aan de grond,
aan alles wat laag en onaanzienlijk is,
dat ik mag behartigen wat niemand behartigt
En leer mij wachten, luisteren en zwijgen
Maak mij klein en arm genoeg
om zelf geholpen te worden door anderen
Stuur mij op weg in deze wereld
op zoek naar leeftocht,
op zoek naar Uw naam
Amen

- **Slotlied p. 10: “Mensen van ooit”**